

ІПІ «ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТРЕНАЖЕРНИЙ ЦЕНТР
«МАРІН ПРО СЕРВІС»»

ПОГОДЖЕНО

Голова Державної служби морського і
внутрішнього водного транспорту та
судноплавства України

«08» 05 2023 р. С.О. Ігнатенко

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІПІ «Ізмаїльський морський
тренажерний центр «Марін Про Сервіс»»



«04» 04 2023 р. О.О. Паюк

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН І ПРОГРАМА

підготовки за напрямом

«Ознайомлення, початкова підготовка та інструктаж
з питань безпеки для всіх моряків»

(Safety Familiarization, Basic Training and Instruction for All Seafarers)

відповідно до вимог Правил VI/1 Конвенції ПДНВ,

Розділу A-VI/1(пункти 1.1.2 – 1.1.4, 2.1.1.1) Кодексу ПДНВ,

Модельного курсу ІМО 1.19 «Фахівець з персональної техніки виживання»

(Proficiency in Personal Survival Techniques, 2018 Edition)

Модельного курсу ІМО 1.13 «Елементарна перша допомога. Курс та збірник»

(Elementary First Aid, Course and Compendium, 2000 Edition)

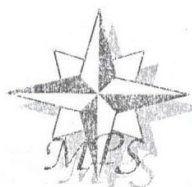
Модельного курсу ІМО 1.20 «Запобігання та гасіння пожеж»

(Fire Prevention and Fire Fighting, 2000 Edition)

Модельного курсу ІМО 1.21 «Особиста безпека та соціальна відповідальність»

(Personal Safety and Social Responsibilities, 2016 Edition)

Обсяг навчального часу повного курсу (годин)			
Лекції	Практична (тренажерна) підготовка	Іспит та практична демонстрація компетентності	Усього
41,5	20,25	3,0	64,75
Обсяг навчального часу скороченого курсу (годин)			
Лекції	Практична (тренажерна) підготовка	Іспит та практична демонстрація компетентності	Усього
22,0	11,0	2,0	35,0



Ізмаїл 2023 р.

Робочий навчальний план і програма розроблені на підставі вимог:

1. Національних вимог.
2. Міжнародної конвенції з підготовки, дипломуванню моряків і несення ваhti 1978 року, з поправками (ПДНВ, з Манільськими поправками 2010 року).
3. Міжнародного кодексу з підготовки і дипломуванню моряків і несення ваhti, з Манільськими поправками, (Кодекс ПДНВ'2010), розділ A-VI/1, таблиця A-VI/1.
4. Міжнародної конвенції з охорони людського життя на морі 1974 р. (SOLAS-74) з поправками.
5. Міжнародної конвенції з запобігання забрудненню з суден 1973 р. зміненої Протоколом 1978 р. до неї (MARPOL-73/78).
6. IMO Model Course 1.13, 1.19, 1.20, 1.21 in personal survival techniques, fire prevention and fire fighting, elementary first-aid, personal safety and social responsibilities.
7. Наказу Міністерства інфраструктури України від 07.10.2014 № 491 «Про затвердження вимог до тренажерного та іншого обладнання, призначеного для підготовки та перевірки знань осіб командного складу та суднової команди», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 24.10.2014 за № 1325/26102.

Робочий навчальний план і програма розроблені викладачами ПП «Ізмаїльський морський тренажерний центр «Марін Про Сервіс».

1. ОПИС ГАЛУЗІ ЗАСТОСУВАННЯ. МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ.

Сфера використання курсу. Програма курсу призначена для надання знань та навичок, необхідних для підготовки осіб, призначених виконувати функції і обов'язки по забезпеченню особистого виживання, боротьби з пожежею, першої допомоги, персональної безпеки і суспільних обов'язків.

1.1. Мета курсу – дати основні теоретичні знання та практичні навички з техніки особистого виживання, боротьби з пожежею, першої допомоги, персональної безпеки і суспільних обов'язків.

Робочий навчальний план і програма курсу призначені для підготовки плавскладу суден морського й річкового флоту з техніки особистого виживання, боротьби з пожежею, першої допомоги, персональної безпеки і суспільних обов'язків.

1.2. Завдання курсу:

Зміст курсу, що вивчається, повинен відповідати національним і міжнародним вимогам. Порядок вивчення курсу повинен забезпечити логіку й послідовність його проходження для отримання слухачами якісних теоретичних знань і практичних навичок.

Предметом курсу є вивчення таких розділів:

1. Техніка особистого виживання й безпека на морі.
2. Основи боротьби з пожежею.
3. Надання першої елементарної медичної допомоги.
4. Особиста безпека та соціальна відповідальність

Слухачі мають бути ознайомленими:

- з основними небезпеками, які загрожують тим, хто терпить лихо;
- з значенням тренувань і навчань;
- з міжнародними правилами запобігання нещасним випадкам і гігієни праці;
- з умовами наймання на роботу.

1.3. Слухачі повинні знати:

- типи аварій на морі;
- індивідуальні рятувальні засоби і місце їх знаходження на судні;
- колективні рятувальні засоби, їх комплектність і місце, їх знаходження на судні;
- аварійні сигнали тривоги, що подаються на судні;
- дії екіпажу за сигналами тривоги, обов'язки по тривогах;
- норми забезпечення суден індивідуальними і колективними рятувальними засобами;
- маркування рятувальних шлюпок і плотів;
- прилади для спуску рятувальних шлюпок і плотів;
- особливості конструкції рятувальних шлюпок нафтоналивних суден;
- способи посадки в рятувальні шлюпки й плоти;
- сигнали небезпеки і засоби виявлення тих, хто терпить лихо;
- дії екіпажу при залишенні судна;
- способи залишення судна;
- дії членів екіпажу, що опинилися у воді;
- початкові дії, які виконуються при знаходженні в рятувальних шлюпках і плотах;
- основні небезпеки, які загрожують тим, хто терпить лихо;
- організацію боротьби з пожежею на судні;
- стаціонарні й переносні засоби пожежегасіння та їх місце знаходження на судні;
- пожежні пости, їх призначення й місцезнаходження на судні;
- комплект спорядження пожежного;
- протипожежне спорядження і обладнання;
- принципи запобігання пожежі;
- пожежний трикутник;
- пожежну сигналізацію;
- будову й принцип дії дихальних апаратів;

- способи гасіння пожеж;
- речовини, що гасять вогонь;
- методи боротьби з пожежами;
- тактику боротьби з пожежами;
- анатомію людини і функції організму;
- комплектацію аптечки першої допомоги;
- аварійно-попереджувальну сигналізацію;
- внутрішньосудновий зв'язок;

1.4. Слухачі повинні вміти:

- використовувати за призначенням індивідуальні рятувальні засоби;
- стрибати з борту судна в індивідуальних рятувальних засобах і без них;
- плавати в індивідуальних рятувальних засобах і без них;
- здійснювати посадку в колективні рятувальні засоби;
- перевертати перекинутий рятувальний пліт;
- виконувати початкові дії в колективних рятувальних засобах для підвищення шансів виживання;
- ставити плавучий якір і працювати з обладнанням рятувальних плотів і шлюпок;
- піднімати з води на рятувальні колективні засоби людей, які знаходяться у воді;
- працювати з вогнегасниками різних типів;
- працювати зі стаціонарними засобами пожежегасіння і протипожежним обладнанням;
- працювати в дихальних апаратах і в спорядженні пожежного;
- гасити невеликі осередки пожеж, у тому числі і в закритих задимлених приміщеннях;
- евакуйовувати людей із приміщень охоплених вогнем і димом;
- надавати першу елементарну медичну допомогу потерпілим;
- виконувати свої обов'язки за різними видами тривоги;
- виконувати правила техніки безпеки;
- підтримувати добрі людські й робочі відносини на судні;
- уживати запобіжних заходів для відвернення забруднення навколишнього середовища;
- працювати з аварійним радіобуєм.

2. ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СЛУХАЧІВ

2.1. Вступні вимоги до слухачів.

Слухач повинен:

- бути не молодше 16 років;
- відповідати вимогам до стану здоров'я.

Курс підготовки обов'язковий для кожного спеціаліста, що направляється для роботи на судно, в цілях забезпечення охорони життя людини на морі.

Рівень знань і практичних дій, перерахованих у таблицях А-VI/1-1, А-VI/1-2, А-VI/1-3, А-VI/1-4 Кодексу ПДНВ, повинен бути достатнім для забезпечення:

- особистого виживання на морі;
- протипожежної безпеки й боротьби з пожежею на судні;
- надання елементарної першої медичної допомоги;
- особистої безпеки та соціальної відповідальності

Підготовка й досвід, що вимагається для досягнення необхідного рівня теоретичних знань, розуміння, професійних навичок, повинні відповідати Пораднику даного Кодексу.

Кожен кандидат на отримання диплома повинен подати доказ того, що він досяг необхідного стандарту компетентності відповідно до методів демонстрації компетентності й критеріїв для оцінки компетентності, наведених у стовпчиках 3 і 4 таблиць А-VI/1-1, А-VI/1-2, А-VI/1-3, А-VI/1-4 Кодексу ПДНВ.

2.1. Специфікація мінімального стандарту компетентності.

Таблиця А-VI/1-1

Специфікація мінімального стандарту компетентності з питань техніки особистого виживання

Колонка 1	Колонка 2	Колонка 3	Колонка 4
Сфера компетенції	Знання, розуміння та професійні навички	Методи демонстрації компетентності	Критерії для оцінки компетентності
Виживання в морі у випадку залишення судна	Можливі види аварійних ситуацій, такі як зіткнення, пожежа, затоплення судна. Типи рятувальних засобів, зазвичай наявних на суднах. Обладнання рятувальних шлюпок та плотів. Місцезнаходження індивідуальних рятувальних засобів. Правила, які стосуються виживання, зокрема: 1. значення підготовки та навчань; 2. індивідуальний захисний одяг та спорядження; 3. необхідність бути готовим до будь-якої аварійної ситуації; 4. дії, яких необхідно вживати під час отримання команд слідувати до місцезнаходження рятувальних шлюпок та плотів; 5. дії, які повинні здійснюватися коли треба залишити судно. 6. дії, які повинні здійснюватися під час знаходженні у воді; 7. дії, які повинні здійснюватися на рятувальних шлюпках та плотях; 8. основні небезпеки, що загрожують тим, хто зазнає лиха;	Оцінка результатів підготовки, отримано у формі схваленого інструктажу, або проходження схваленого курсу, або схваленого досвіду роботи, а також екзамен, зокрема практична демонстрація компетентності: 1. в одяганні рятувального жилета; 2. в одяганні та використанні гідрокостюму; 3. у виконанні безпечного стрибка з висоти у воду; 4. у перевертанні перекинутого рятувального плоту, коли рятувальний жилет одягнений; 5. у плаванні в рятувальному жилеті; 6. у вмінні триматися на воді без рятувального жилета; 7. у посадці на рятувальну шлюпку та пліт із судна та з води в рятувальному жилеті. 8. у виконанні першочергових дій після посадки на рятувальну шлюпку або на пліт для підвищення шансів виживання; 9. у постановці плавучого якоря; 10. у роботі з обладнанням рятувальних шлюпок та плотів; 11. у роботі з пристроями, які дозволяють визначати місцезнаходження, у тому числі радіобуднанням.	Дія, що виконується після отримання сигналів слідувати на місце збору, відповідає цій аварійній ситуації та встановленим процедурам. Вибір часу та послідовність індивідуальних дій відповідають переважаючим обставинам та умовам і зводять до мінімуму потенційну небезпеку та загрозу для виживання. Спосіб посадки в рятувальну шлюпку або пліт є задовільним і не створює небезпеку для інших осіб, які зазнають лиха. Початкові дії після залишення судна та процедури і дії у воді зводять до мінімуму загрозу для виживання

Специфікація мінімального стандарту компетентності з протипожежної безпеки та боротьби з пожежею

Колонка 1	Колонка 2	Колонка 3	Колонка 4
Сфера компетенції	Знання, розуміння та професійні навички	Методи демонстрації компетентності	Критерії для оцінки компетентності
Зведення до мінімуму ризику пожежі та підтримання стану готовності до дій у випадку аварійних ситуацій, пов'язаних з пожежею.	Організація боротьби з пожежею на судах. Розташування протипожежних засобів та шляхів евакуації. Складові частини пожежі та вибуху (пожежний трикутник). Типи та джерела займання. Займисті матеріали, небезпеки виникнення та розповсюдження пожежі. Необхідність постійно бути пильним. Дії, яких необхідно вживати на судні. Виявлення пожежі та диму й автоматичні системи аварійно-попереджувальної сигналізації. Класифікація пожеж та вогнегасних речовин, що застосовуються	Оцінка результатів підготовки, отриманої у формі схваленого інструктажу або проходження схваленого курсу.	Початкові дії після отримання повідомлення про аварійну ситуацію відповідають прийнятій практиці й процедурам. Дія, що виконується після визначення сигналів слідувати до місця збору, відповідає цій аварійній ситуації та встановленим процедурам.
Боротьба з вогнем та гасіння пожежі	Протипожежне обладнання та його розташування на судні. Інструктаж відносно: 1. стаціонарних установок; 2. спорядження пожежного; 3. особистого обладнання; 4. протипожежних пристроїв та обладнання; 5. методів боротьби з пожежею. 6. з вогнегасних речовин; 7. процедур боротьби з пожежею; 8. використання дихальних апаратів під час боротьби з пожежею та рятувальних дій.	Оцінка результатів підготовки отриманої у формі інструктажу або проходження схваленого курсу, включаючи практичну демонстрацію у приміщеннях, які забезпечують підготовку в умовах, максимально приблизних до реальних (наприклад, імітація суднових умов) та, якщо це практично можливо, у темряві, для перевірки здатності 1. використовувати різні типи переносних вогнегасників; 2. використовувати	Одяг та спорядження відповідають характеру операцій з боротьби з пожежею. Вибір часу та послідовність окремих дій відповідають переважаючим обставинам і умовам. Гасіння пожежі досягається з використанням відповідних процедур, техніки та вогнегасних речовин.
Сфера компетенції	Знання, розуміння та професійні навички	Методи демонстрації компетентності розпилювальних насадок сухих хімічних порошків або піни; 10. порятунок людини в задимленому приміщенні з використанням дихального апарату	Критерії для оцінки компетентності

Таблиця А-VI/1-3

Специфікація мінімального стандарту компетентності з питань надання елементарної першої допомоги

Колонка 1	Колонка 2	Колонка 3	Колонка 4
Сфера компетенції	Знання, розуміння та професійні навички	Методи демонстрації компетентності	Критерії для оцінки компетентності
Вжиття негайних заходів під час нещасного випадку або іншої ситуації, яка вимагає невідкладної медичної допомоги.	Оцінка допомоги, якої потребують потерпілі та загрози для особистої безпеки. Знання анатомії людини та функцій організму. Розуміння невідкладних заходів, яких необхідно вжити під час надзвичайних ситуацій, зокрема вміння: 1. правильно покласти потерпілого; 2. застосувати способи приведення до тями; 3. зупинити кровотечу; 4. застосувати необхідні заходи для виведення з шокового стану; 5. застосувати необхідні заходи у випадку опіків та обшпарювань, у тому числі ураженнях електричним струмом; 6. надати допомогу потерпілому й транспортувати його; 7. накласти пов'язки та використовувати матеріали з аптечки першої допомоги.	Оцінка результатів підготовки, отриманої у формі схваленного інструктажу або проходження схваленого курсу підготовки.	Спосіб та час подачі сигналу тривоги відповідають обставинам конкретного нещасного випадку або іншій ситуації, яка вимагає невідкладної медичної допомоги. Визначення можливої причини, характеру та ступеню тяжкості травм проводиться швидко та у повному обсязі, послідовність надання допомоги відповідає потенційній загрозі життю. Ризик подальшого завдання шкоди самому собі та потерпілому постійно зводиться до мінімуму.

Таблиця А-VI/1-4

Специфікація мінімального стандарту компетентності з питань особистої безпеки та соціальної відповідальності

Колонка 1	Колонка 2	Колонка 3	Колонка 4
Сфера компетенції	Знання, розуміння та професійні навички	Методи демонстрації компетентності	Критерії для оцінки компетентності
Дотримання порядку дій при аваріях	Можливі види аварійних ситуацій, такі як зіткнення, пожежа, затоплення судна. Знання суднових планів дій у надзвичайних ситуаціях для вжиття заходів у випадку аварійної ситуації. Сигнали, що подаються у випадку аварійних ситуацій,	Оцінка результатів підготовки, отриманої у формі схваленого інструктажу або проходження схваленого курсу підготовки.	Первинні дії в аварійній ситуації відповідають встановленому порядку дій під час аварій. Інформація, що надається під час оголошення тривоги,

	та спеціальні обов'язки, закріплені за членами екіпажу у судновому розкладі по тривогах; місця збору; правильне використання засобів індивідуального захисту. Дія, що виконується у разі виявлення обставин, які можуть привести до аварійної ситуації, зокрема пожежі, зіткнення, проникнення води на судно та його затоплення. Дії, що виконуються відповідно до сигналів тривоги. Значення підготовки та навчань. Знання шляхів евакуації, систем внутрішньо суднового зв'язку та систем аварійно-попереджувальної сигналізації.		є своєчасною, точною, повною та чіткою.
Вжиття заходів застереження для запобігання забрудненню морського середовища	Початкове знання з впливу судноплавства на морське середовище та наслідки його експлуатаційного або аварійного забруднення. Основні процедури захисту навколишнього середовища. Початкове знання складності та різноманітності морського середовища.	Оцінка результатів підготовки, отриманої у формі схваленого інструктажу або проходження схваленого курсу підготовки.	Організаційні процедури, спрямовані на охорону морського середовища, постійно дотримуються.
Дотримання техніки безпеки	Важливість постійного дотримання правил техніки безпеки. Наявні пристрої, які забезпечують безпеку та захист від потенційної загрози на судні. Запобіжні заходи, які приймаються до входу у замкнуте приміщення. Ознайомлення з міжнародними заходами відносно запобігання нещасним випадкам та гігієни праці.	Оцінка результатів підготовки, отриманої у формі схваленого інструктажу або проходження схваленого курсу підготовки.	Техніка безпеки дотримується, і відповідне обладнання, яке забезпечує безпеку та захист, постійно застосовується вірно.
Сприяння	Розуміння принципів	Оцінка результатів	Спілкування є

встановленню ефективного зв'язку на судні	ефективного спілкування між окремими особами і командами на судні та перешкод для такого спілкування. Уміння установлювати та підтримувати ефективний зв'язок.	підготовки, отриманої у формі схваленого інструктажу або проходження схваленого курсу підготовки.	постійно чітким та ефективним.
Сприяння встановленню добрих взаємовідносин між людьми на борту судна	Важливість підтримання добрих людських та робочих відносин на судні. Основні принципи та практика сумісної роботи у команді, в тому числі вирішення конфліктних ситуацій. Суспільні обов'язки; умови прийому на роботу; індивідуальні права та обов'язки; небезпека зловживання наркотиками та алкоголем.	Оцінка результатів підготовки, отриманої у формі схваленого інструктажу або проходження схваленого курсу підготовки.	Очікувані стандарти роботи та поведінки знаходяться під постійним наглядом.
Розуміння та вживання необхідних заходів для управління втомою	Важливість отримання необхідного відпочинку. Вплив сну, робочого графіку та добового ритму на втому. Вплив фізичних факторів, що викликають стрес у моряків. Вплив на моряків екологічних факторів, що викликають стрес на судні та поза судном. Вплив змін графіку роботи на втому моряків.	Оцінка результатів підготовки, отриманої у формі схваленого інструктажу або проходження схваленого курсу підготовки.	Практика управління втомою Дотримується постійно, та увесь час вживаються належні заходи.

3. РОБОЧІ НАВЧАЛЬНІ ПЛАНИ КУРСУ

**3.1. Навчальний план повного курсу за напрямом
«Ознайомлення, початкова підготовка та інструктаж з питань безпеки для всіх моряків»**

Теми	Лекції (години)	Практичні заняття (години)	Усього (години)
1	2	3	4
1. Техніка особистого виживання і безпека на морі			
1.1. Вступ	1,0	–	1,0
1.2. Аварійні ситуації на морі	1,0	–	1,0
1.3. Евакуація	2,0	–	2,0
1.4. Суднові рятувальні засоби	3,5	–	3,5
1.4.1. Індивідуальні рятувальні засоби	-	4,0	4,0
1.4.2. Колективні рятувальні засоби.	-	4,0	4,0
1.5. Аварійне радіообладнання.	2,0	1,25	3,25
1.6. Рятування людей за допомогою гелікоптеру	1,0	-	1,0
1.7. Виживання на морі.	2,0	-	2,0
1.8. Аналіз і остаточна оцінка	1,0	-	1,0
Усього за темою:	13,5	9,25	22,75
2. Основи боротьби з пожежею			
2.1. Вступ	1,0	–	1,0
2.2. Теорія пожежі	2,0	-	2,0
2.3. Організація протипожежного захисту на судні	2,0	–	2,0
2.4. Переносні засоби пожежегасіння й протипожежне обладнання	2,0	1,0	3,0
2.5. Стаціонарні системи пожежегасіння	2,0	-	2,0
2.6. Організація боротьби з пожежею на судні	1,0	-	1,0
2.7. Тактика боротьби з пожежею	2,0	-	2,0
2.8. Боротьба з пожежею на судні	0,5	4,0	4,5
2.9. Аналіз і остаточна оцінка	2,0	-	2,0
Усього за темою:	14,5	5,0	19,5
3. Надання першої елементарної медичної допомоги			
3.1. Загальні положення	2,0	–	2,0
3.2. Невідкладна елементарна медична допомога	3,5	1,5	5,0
3.3. Надання першої допомоги потерпілому	-	4,5	4,5
3.4. Аналіз і остаточна оцінка	1,0	-	1,0
Усього за темою:	6,5	6,0	12,5
4. Особиста безпека та соціальна відповідальність			
4.1. Дотримання порядку дій під час аварій.	1,0	–	1,0
4.2. Запобігання забрудненню морського середовища	1,0	–	1,0
4.3. Дотримання техніки безпеки	1,0	-1,0	
4.4. Сприняття встановленню ефективного зв'язку на судні	2,0	–	2,0
4.5. Сприняття встановленню добрих взаємовідносин між людьми на борту судна	1,0	–	1,0
4.6. Розуміння та вживання необхідних заходів для управління втомою	0,5	–	0,5
4.7. Аналіз і остаточна оцінка	0,5	-	0,5
Усього за темою:	7,0	-	7,0
Іспит			3,0
Разом	41,5	20,25	64,75

3.2. Навчальний план скороченого курсу за напрямом

«Ознайомлення, початкова підготовка та інструктаж з питань безпеки для всіх моряків»

Теми	Лекції (години)	Практичні заняття (години)	Усього (години)
1	2	3	4
1. Техніка особистого виживання і безпека на морі			
1.1. Вступ	0,5	–	0,5
1.2. Аварійні ситуації на морі	0,5	–	0,5
1.3. Евакуація	1,0	–	1,0
1.4. Суднові рятувальні засоби	1,5	–	1,5
1.4.1. Індивідуальні рятувальні засоби	-	2,0	2,0
1.4.2. Колективні рятувальні засоби.	-	2,0	2,0
1.5. Аварійне радіообладнання.	1,0	0,5	1,5
1.6. Рятування людей за допомогою гелікоптеру	0,5	–	0,5
1.7. Виживання на морі.	1,0	-	1,0
1.8. Аналіз і остаточна оцінка	0,5	–	0,5
Усього за темою:	6,5	4,5	11,0
2. Основи боротьби з пожежею			
2.1. Вступ	0,5	–	0,5
2.2. Теорія пожежі	1,0	-	1,0
2.3. Організація протипожежного захисту на судні	1,0	–	1,0
2.4. Переносні засоби пожежогасіння й протипожежне обладнання	1,0	0,5	1,5
2.5. Стаціонарні системи пожежогасіння	1,0	-	1,0
2.6. Організація боротьби з пожежею на судні	1,0	-	1,0
2.7. Тактика боротьби з пожежею	1,0	-	1,0
2.8. Боротьба з пожежею на судні	0,5	2,0	2,5
2.9. Аналіз і остаточна оцінка	1,0	-	1,0
Усього за темою:	8,0	2,5	10,5
3. Надання першої елементарної медичної допомоги			
3.1. Загальні положення	0,5	–	0,5
3.2. Невідкладна елементарна медична допомога	1,5	1,0	2,5
3.3. Надання першої допомоги потерпілому	-	3,0	3,0
3.4. Аналіз і остаточна оцінка	0,5	–	0,5
Усього за темою:	2,5	4,0	6,5
4. Особиста безпека та соціальна відповідальність			
4.1. Дотримання порядку дій під час аварій.	1,0	–	1,0
4.2. Запобігання забрудненню морського середовища	1,0	–	1,0
4.3. Дотримання техніки безпеки	1,0	-	1,0
4.4. Сприяти встановленню ефективного зв'язку на судні	0,5	–	0,5
4.5 Сприяти встановленню добрих взаємовідносин між людьми на борту судна	0,5	–	0,5
4.6 Розуміння та вживання необхідних заходів для управління втомою	0,5	–	0,5
4.7 Аналіз і остаточна оцінка	0,5	-	0,5
Усього за темою:	5,0	-	5,0
Іспит			2,0
Разом	22,0	11,0	35,0

4. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА КУРСУ

«Ознайомлення, початкова підготовка та інструктаж з питань безпеки для всіх моряків»

Навчальні завдання курсу	Посилання ІМО	Бібліографія	Навчальні матеріали
1	2	3	4
1. Техніка особистого виживання і безпека на морі			
1.1. Вступ: Аналіз і статистика аварійності на морському транспорті			
Теоретична підготовка 1.2. Аварійні ситуації на морі - пошкодження корпусу (зіткнення, навалення, посадка на мілину, штормові пошкодження); - пожежі та вибухи; - втрата остійності; - пошкодження механізмів. Суднові сигнали тривоги. Розклад за тривогами. Дії екіпажу за тривогами. Сигнали лиха	Д 6, Д 8	Л 1, Л 4 Л 8	НП 1, НП 3
1.3. Евакуація Наказ капітана про залишення судна. Дії екіпажу й пасажирів при залишенні судна. Заходи з відвернення паніки. Обов'язки екіпажу щодо пасажирів. Обов'язки екіпажу щодо підготовки та спуску рятувальних засобів. Залишення судна. Труднощі, які виникають при залишенні судна	Д 1, Д 3, Д 6, Д 7, Д 8	Л 1, Л 2, Л 3, Л 7 Л 8	НП 1, НП 2 НП 3.3 НП 3.6
1.4. Рятувальні засоби та чергові шлюпки Колективні рятувальні засоби. Чергові шлюпки. Комплект постачання колективних рятувальних засобів. Способи посадки в колективні рятувальні засоби. Морські евакуаційні системи. Норми спорядження суден колективними рятувальними засобами	Д 1, Д 3, Д 6, Д 7, Д 8	Л 1, Л 2, Л 3, Л 4, Л 5, Л 6 Л 8	НП 1, НП 2, НП 3.3 НП 3.4
1.5. Індивідуальні рятувальні засоби Індивідуальні рятувальні засоби. Рятувальні кола. Рятувальні жилети. Водозахисні костюми / захисні костюми. Гідротермокостюми. Норми спорядження суден індивідуальними рятувальними засобами	Д 7, Д 8	Л 5, Л 6 Л 8	НП 3.3 НП 3.4
1.6. Індивідуальні рятувальні засоби (демонстрація) Рятувальні кола Рятувальні жилети Надувні рятувальні жилети Водозахисні костюми або захисні костюми Гідротермокостюми Персональне виживання без рятувального жилету Посадка в рятувальний засіб	Д 7, Д 8	Л 5, Л 6 Л 8	НП 3.3 НП 3.4

1.7. Виживання в морі Небезпеки для тих, що рятуються. Розміщення в рятувальних засобах. Відхід від судна рятувальних засобів. Підняття в колективні рятувальні засоби людей, що знаходяться у воді. Початкові дії, які здійснюються на колективних рятувальних засобах. Організація життєдіяльності на колективних рятувальних засобах. Використання комплектів спорядження колективних рятувальних засобів.	Д 1, Д 3, Д 6, Д 7, Д 8	Л 1, Л 2, Л 3, Л 4, Л 6	НП 1, НП 2, НП 3.2, НП 3.6, НП 7
1.8. Аварійне радіообладнання Переносні двосторонні УВЧ-радіостанції для рятувальних засобів (VHF) Аварійні радіобій-покажчики місця знаходження (EPIRBs) Аварійні радіолокаційні відповідачі (SARTs)			
1.9. Рятування людей за допомогою гелікоптеру Зв'язок із вертольотом. Евакуація з допомогою вертольота із судна, колективного рятувального засобу із води. Розміщення у вертольоті. Техніка безпеки.	Д 1, Д 6, Д 7, Д 8	Л 1, Л 2, Л 8	НП 1, НП 3.3, НП 3.4, НП 6
Практична підготовка 1.6. Індивідуальні рятувальні засоби (демонстрація) Рятувальні кола Рятувальні жилети Надувні рятувальні жилети Водозахисні костюми або захисні костюми Гідротермокостюми Персональне виживання без рятувального жилету Посадка в рятувальний засіб	Д 1, Д 6, Д 7, Д 8		НП 1, НП 3.2, НП 9
1.8. Колективні рятувальні засоби Спуск рятувальних шлюпок і плотів, посадка в рятувальні шлюпки й плоти. Розміщення в рятувальних шлюпках і плотах. Перевертання перекинутого плоту. Початкові дії, які здійснюються на колективних рятувальних засобах. Підняття в колективні рятувальні засоби людей, що опинилися у воді. Запуск двигуна рятувальної шлюпки. Відхід шлюпки й плоту від борту судна. Використання комплектів спорядження колективних рятувальних засобів. Використання аварійного радіобуйка. 1.9. Рятування людей за допомогою гелікоптеру Зв'язок з гелікоптером Евакуація з судна та з рятувального засобу Підйом у гелікоптер Правильне використання троса гелікоптера та рятувального поясу.	Д 3, Д 6, Д 7, Д 8, Д 10 Д 1, Д 6, Д 8		НП 1, НП 3.2, НП 5, НП 7, НП 9 НП 1, НП 3.3, НП 6, НП 9
1.10. Аналіз і остаточна оцінка			

2. Основи боротьби з пожежею Теоретична підготовка 2.1. Вступ Класифікація суднових пожеж 2.2. Теорія пожежі Види горіння. Умови виникнення пожежі. Пожежний трикутник. Небезпека пожежі. Поширення пожежі. Горючі речовини та їх властивості. Умови ліквідації пожежі. Основні причини виникнення пожеж на суднах.	Д 6 Д 1, Д 2	Л 1, Л 2 Л 1, Л 2 Л 8	НП 1, НП 3 НП 1, НП 3.1 НП 3.5 НП 3.6
2.3. Організація протипожежного захисту на судні Профілактика пожежі. Конструктивний протипожежний захист судна. Системи контролю виникнення пожеж і пожежна сигналізація. Речовини, що гасять вогонь. Способи гасіння суднових пожеж.	Д 2, Д 6	Л 1, Л 2 Л 8	НП 1, НП 3.1 НП 3.5 НП 3.6
2.4. Стаціонарні системи пожежегасіння Система водяного пожежегасіння. Система пінного пожежегасіння. Система вуглекислотного пожежегасіння. Система порошкового пожежегасіння.	Д 2, Д 6	Л 1, Л 2, Л 4	НП 1, НП 3.1 НП 3.5 НП 3.6
2.5. Переносні засоби пожежегасіння й протипожежне обладнання Вогнегасники. Пожежні рукава, брандспойти й насадки. Спорядження пожежного. Повітряно-дихальні апарати, респіратори й протигази. Протипожежна кошма. Пожежний пост.	Д 1, Д 2, Д 6	Л 1, Л 2, Л 3, Л 8	НП 1, НП 3.1 НП 3.5 НП 3.6
2.6. Організація боротьби з пожежею на судні Оперативний план із боротьби з пожежами. Розклад за тривогами. Зв'язок під час пожежі. Аварійні партії. Дії при виявленні пожежі. Навчальні тривоги. Патрулювання. Заходи безпеки.	Д 1, Д 2, Д 6, Д 7, Д 8	Л 1, Л 2, Л 3, Л 4 Л 8	НП 1, НП 3.1 НП 3.5 НП 3.6 НП 4
2.7. Тактика боротьби з пожежею Пожежна (загально-суднова) тривога. Першочергові дії при пожежі. Розвідка району пожежі. Евакуація людей із району пожежі. Локалізація пожежі. Атака на пожежу. Боротьба з димом. Надання першої допомоги потерпілим. Ліквідація залишків пожежі.	Д 1, Д 2, Д 6, Д 7	Л 1, Л 2, Л 3, Л 4	НП 1, НП 3.1 НП 3.5 НП 3.6 НП 4
Практичні заняття 2.8. Боротьба з пожежею на судні Гасіння малих осередків пожежі. Розвідка пожежі. Рятуння людей у задимлених і охоплених вогнем приміщеннях. Використання дихальних апаратів і спорядження пожежного. Гасіння великих осередків пожежі. Гасіння пожеж у задимлених приміщеннях. Гасіння нафтопродуктів. Зв'язок під час пожежі. Дії в складі аварійних партій. Надання першої допомоги потерпілим.	Д 1, Д 2, Д 7		НП 1, НП 4
2.9. Аналіз і остаточна оцінка			

3. Надання першої елементарної медичної допомоги Теоретична підготовка 3.1. Загальні положення Анатомія й основні функції організму людини. Оцінка стану потерпілого. Позиційні положення потерпілого. Аптечка першої медичної допомоги	Д 7	Л 1, Л 2 Л 4	НП 1, НП 3.7
3.2. Невідкладна елементарна медична допомога Припинення кровотечі. Накладання пов'язок та джгутів. Допомога при опіках і опарюваннях. Допомога при переломах. Допомога при отруєннях. Допомога при ураженні електричним струмом. Допомога при утопленні. Допомога при гіпотермії. Шок і виведення з шокowego стану. Знепритомніння, приведення до пам'яті. Початкові реанімаційні дії. Штучне дихання й непрямий масаж серця. Транспортування потерпілого. Психологічна допомога.	Д 4	Л 1, Л 2 Л 4	НП 3.7 НП 8
Практична підготовка 3.3. Надання першої допомоги потерпілому Правильно розмістити потерпілого. Провести оцінку стану потерпілого. Приведення потерпілого до пам'яті. Виведення потерпілого з шокowego стану. Припинення кровотечі. Надання допомоги при ураженні електричним струмом, утопленні, опіках та опарюваннях. Надання допомоги при отруєннях та гіпотермії. Штучне дихання та непрямий масаж серця. Транспортування потерпілого.	Д 4		НП 8
3.4. Аналіз і остаточна оцінка			
4. Особиста безпека та соціальна відповідальність Теоретична підготовка 4.1. Дотримання порядку дій під час аварій Можливі види аварійних ситуацій, такі як зіткнення, пожежа, затоплення судна. Знання судовних планів дій у надзвичайних ситуаціях для вжиття заходів у випадку аварійної ситуації. Сигнали, що подаються у випадку аварійних ситуацій, та спеціальні обов'язки, закріплені за членами екіпажу у судовому розкладі по тривогах, місця збору; правильне використання засобів індивідуального захисту. Дії, що виконуються у разі виявлення обставин, які можуть привести до аварійної ситуації, зокрема пожежі, зіткнення, проникнення води на судно та його затоплення. Дії, що виконуються відповідно до сигналів тривоги. Значення підготовки та навчань. Знання шляхів евакуації, систем внутрішньо - судового зв'язку та систем аварійно-попереджувальної сигналізації.	Д 1, Д 6, Д 7, Д 8	Л 1, Л 2 Л 7, Л 8	НП 1, НП 3.1 НП 3.2 НП 3.4 НП 3.6

4.2. Вжиття заходів застереження для запобігання забрудненню морського середовища	Д 7, Д 9	Л 2, Л 4 Л 8	НП 1, НП 3
Початкове знання з впливу судноплавства на морське середовище та наслідки його експлуатаційного або аварійного забруднення. Основні процедури захисту навколишнього середовища. Початкове знання складності та різноманітності морського середовища			
4.3.Сприяння встановленню ефективного зв'язку на судні Розуміння принципів ефективного спілкування між окремими особами і командами на судні та перешкод для такого спілкування. Уміння установлювати та підтримувати ефективний зв'язок.	Д 5	Л 1, Л 2 Л 8, Л 9	НП 1, НП 3
4.4.Сприяння встановленню добрих взаємовідносин між людьми на борту судна. Важливість підтримання добрих людських та робочих відносин на судні. Основні принципи та практика сумісної роботи у тому числі вирішення конфліктних ситуацій. Суспільні обов'язки; умови прийому на роботу; індивідуальні права та обов'язки; небезпека зловживання наркотиками та алкоголем.	Д 5, Д 6	Л 1, Л 2 Л 8, Л 9	НП 1 НП 3
4.5.Розуміння та вживання необхідних заходів для управління втомою. Важливість отримання необхідного відпочинку. Вплив сну, робочого графіку та добового ритму на втому. Вплив фізичних факторів, що викликають стрес у моряків. Вплив на моряків екологічних факторів, що викликають стрес на судні та поза судном. Вплив змін графіку роботи на втому моряків.	Д 5, Д 6	Л 1, Л 2 Л 8, Л 9	НП 1 НП 3
4.6. Аналіз і остаточна оцінка			

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА ФОРМА СКЛАДАННЯ ВИХІДНОГО КОНТРОЛЮ

5.1. Види контролю

Контроль за якістю навчання здійснюється методом опитування після кожного заняття, а також демонстрацією слухачами практичних навичок.

Підсумковий контроль здійснюється після проходження всього курсу за допомогою тестування.

5.2. Критерії оцінювання знань.

Слухач повинен дати не менш як 65% правильних відповідей на запитання тесту. Після успішного закінчення курсу слухачам видається свідоцтво фахівця з напрямку.

5.3. Перелік основних питань для підготовки до екзамену.

1. Індивідуальні суднові рятувальні засоби
2. Колективні суднові рятувальні засоби.
3. Норми спорядження суден індивідуальними й колективними рятувальними засобами.
4. Засоби виявлення тих, що терплять лихо.
5. Суднові сигнали тривоги. Дії екіпажу за сигналами тривоги.
6. Підготовка, спуск і відхід від судна рятувального плоту.
7. Підготовка, спуск і відхід від судна рятувальної шлюпки.
8. Способи посадки екіпажу в рятувальні шлюпки.
9. Способи посадки екіпажу в рятувальні плоти.
10. Комплект спорядження рятувального плоту.
11. Комплект спорядження рятувальної шлюпки.
12. Дії екіпажу при залишенні судна.
13. Дії члена екіпажу, що опинився у воді.
14. Правила поведінки людей, що опинилися на рятувальному засобі.
15. Стрибки у воду з борта судна.
16. Організація життєдіяльності на рятувальних засобах.
17. Обов'язки командира рятувального засобу.
18. Небезпеки, що супроводжують людину в умовах автономного існування на рятувальному засобі.
19. Основні види морських тварин, риб і птахів.
20. Організація порятунку екіпажу за допомогою гелікоптера.
21. Як правильно відновити перевернений тентом вниз рятувальний пліт.
22. Особливості конструкції рятувальних шлюпок нафтоналивних суден.
23. Рятувальні шлюпки, що спускаються методом вільного падіння.
24. Експлуатаційні характеристики й будова рятувальних шлюпок.
25. Експлуатаційні характеристики й будова рятувальних плотів.
26. Маркування рятувальних шлюпок і плотів.
27. Пристрої для спускання рятувальних шлюпок і плотів.
28. Пристрої для розміщення й скидання рятувальних плотів.
29. Прийоми спуску рятувальних плотів і шлюпок при хвилюванні та на ходу судна.
30. Підняття рятувальних шлюпок.
31. Техніка безпеки при використанні рятувальних засобів.
32. Аварійне радіоустаткування рятувальних шлюпок і плотів.
33. Дії екіпажу при порушенні водонепроникності корпусу судна.
34. Класифікація пробойн.
35. Організація поставлення пластирів. Види пластирів. Кількість пластирів на судні та їх розміщення.
36. Організація поставлення цементного ящика.
37. Боротьба з розповсюдженням води на судні.
38. Пожежна профілактика на судні.
39. Дії екіпажу при виявленні пожежі.

40. Класифікація суднових пожеж.
41. Пожежний трикутник.
42. Способи виявлення суднових пожеж.
43. Розвідка пожежі на судні.
44. Переносні засоби гасіння пожеж на суднах.
45. Стаціонарні системи пожежегасіння на суднах.
46. Причини виникнення пожеж на суднах.
47. Судновий комплект спорядження пожежного.
48. Суднові засоби захисту органів дихання.
49. Дії екіпажу, що здійснюються за загальносудновою (пожежною) тривоною.
50. Призначення, склад і завдання аварійних партій.
51. Основні способи гасіння пожеж.
52. Судновий пожежний пост. Вимоги, яким повинні задовольняти пожежні пости на суднах.
53. Захист паливних місткостей і трубопроводів при пожежі.
54. Які заходи необхідно вжити при виникненні пожежі в насосних відділеннях наливних суден.
55. Розгортання аварійних партій при пожежі на судні.
56. Евакуація й порятунок людей при пожежах на суднах.
57. Збереження остійності судна при пожежі.
58. Дії екіпажу при пожежі в житлових приміщеннях.
59. Особливості пожеж у вантажних трюмах.
60. Особливості пожеж вантажних танків наливних суден.
61. Гасіння пожеж в машинних відділеннях.
62. Гасіння пожеж на суднах, що стоять біля причалу або в доку.
63. Конструктивні заходи протипожежної безпеки.
64. Конструктивні заходи забезпечення непотоплюваності судна.
65. Вибір способів і засобів гасіння пожеж.
66. Використання індивідуальних рятувальних засобів.
67. Використання рятувальних шлюпок.
68. Використання рятувальних плотів.
69. Виконання робіт на судні у штормових умовах.
70. Виконання робіт на висоті й за бортом судна.
71. Виконання робіт в закритих приміщеннях судна й місткостях.
72. Охорона моря від забруднення з суден.
73. Запобігання гіпотермії на морі.
74. Призначення, конструкція й обладнання швидкісних чергових шлюпок.
75. Методи запуску й експлуатації двигуна рятувальної шлюпки.
76. Методи запуску й експлуатації двигуна швидкісної чергової шлюпки.
77. Використання рятувальних шлюпок із двигунами для буксирування рятувальних плотів і порятунку людей, що опинилися у воді.
78. Управління рятувальною шлюпкою й плотом.
79. Управління рятувальною шлюпкою й плотом при сильному хвилюванні в морі.
80. Підхід на рятувальній шлюпці й плоту до берегової лінії.
81. Викидання рятувальних шлюпок і плотів на берегову міліну.
82. Піротехнічні сигнали лиха рятувальних шлюпок і плотів.
83. Надання допомоги людині, що опинилася за бортом.
84. Види аварій на морі.
85. Боротьба з парою на судні.
86. Аптечка першої медичної допомоги. Використання матеріалів з аптечки першої допомоги.
87. Допомога потерпілому від електричного струму.

88. Обов'язки екіпажу перед пасажирями.
89. Надання допомоги судну, що терпить лихо.
90. Дотримання техніки безпеки на суднах. Взаємовідносини між членами екіпажу.
91. Виведення потерпілого з шоку.
92. Приведення потерпілого до пам'яті. Легенева реанімація.
93. Надання допомоги потерпілому від опіків, ошпарювань.
94. Накладення пов'язок, припинення кровотечі.
95. Надання допомоги потерпілому при переломах, травмах хребта. Транспортування потерпілого.
96. Небезпеки, які виникають при боротьбі з пожежею на суднах.
97. Зупинка серця, утоплення, асфіксія.
98. Психологічні чинники виживання в екстремальних умовах на морі.
99. Дії судна, що прийняло сигнал лиха.
100. Сигнали, що подаються судну з літальних апаратів.

6. РЕКОМЕНДАЦІЇ МЕТОДІВ ПРОВЕДЕННЯ ПІДГОТОВКИ

Загальні положення

Перед початком викладання курсу навчальний план і програма повинні бути ретельно вивчені інструктором. На основі навчального плану й програми необхідно скласти плани проведення лекцій і практичних занять, а також тези лекцій. Ураховуючи практичний досвід використання індивідуальних і колективних засобів рятування на воді, переносних і стаціонарних засобів пожежегасіння, прийомів і методів надання першої елементарної медичної допомоги, охорони оточуючого середовища, взаємовідносин членів екіпажу на судні й виконання дій екіпажу за сигналами тривоги, інструктор може коректувати деякі запитання занять, якщо це покращує їх якість. Але при цьому всі розділи компетентності для членів екіпажу й пасажирів повинні бути відпрацьовані в повному обсязі.

6. 1. Техніка особистого виживання і безпека на морі

Теоретична підготовка

6. 1.1. Вступ

Необхідно чітко визначити мету й завдання розділу. Ознайомити слухачів із порядком проходження розділу. Звернути увагу на дотримання правил техніки безпеки під час проведення занять, особливо практичних. У формі бесіди викласти статистику аварійності на морському транспорті. Детальніше зупинитися на причинах аварійності суден. Провести аналіз аварійності на морському транспорті за останні п'ять років. Під час проведення заняття доцільно використовувати відеофільми й фотографії (слайди) за темою заняття.

6.1.2. Аварійні ситуації на морі

Використовуючи відеофільми, кінофільми, фотоматеріали (слайди) довести до слухачів детально про аварійні ситуації на морі (пошкодження корпусу, пожежі й вибухи, втрата остійності, пошкодження систем і механізмів). Звернути увагу на найбільш небезпечні для екіпажу аварійні ситуації. Вивчити сигнали тривоги, що подаються на суднах і сигнали лиха. Ознайомити з розкладами за тривогами. Вивчити алгоритм дій екіпажу за сигналами тривоги.

6.1.3. Евакуація

Викласти слухачам порядок залишення аварійного судна екіпажем. Ті, хто навчається, повинні чітко засвоїти, що наказ на залишення судна дає тільки капітан. Особливу увагу звернути на дії кожного члена екіпажу за сигналом “шлюпочна тривога” й на обов'язки екіпажу по відношенню до пасажирів. Довести до відома слухачів про небезпеки, які можуть виникнути з кожним членом екіпажу під час залишення судна.

6.1.4. Суднові рятувальні засоби

Використовуючи для наочності індивідуальні рятувальні засоби рятування на воді, а також плакати, фотографії, слайди, відео й кінофільми, пояснити слухачам призначення й будову індивідуальних і колективних засобів рятування на воді. Розповісти про норми спорядження суден індивідуальними й колективними рятувальними засобами. Показати комплекти спорядження рятувального плоту й рятувальної шлюпки, детально пояснити для яких цілей і як використовуються комплекти спорядження рятувального плоту й рятувальної шлюпки. Пояснити слухачам, як і де розміщуються рятувальні засоби на судні, організацію посадки в колективні рятувальні засоби.

6.1.5. Виживання на морі

Використовуючи для наочності навчальний відеофільм, розповісти слухачам про початкові дії, які необхідно виконати в колективних рятувальних засобах, після відходу від аварійного судна, пояснити, як використовувати за призначенням комплект спорядження плоту (шлюпки). Довести до відома слухачів організацію забезпечення життєдіяльності на рятувальному засобі й небезпеки, з якими можуть зіткнутися люди на рятувальному засобі в умовах тривалого автономного плавання.

6.1.6. Допомога вертольота

Використовуючи навчальний відеофільм, розповісти слухачам детально організацію рятування людей за допомогою вертольота, звернувши особливу увагу на забезпечення техніки безпеки тих, що рятуються, за допомогою вертольоту.

Практична підготовка

6.1.7. Індивідуальні рятувальні засоби

Заняття проводяться в басейні. Особисту увагу звернути на забезпечення техніки безпеки. Перед початком кожного заняття обов'язково проводиться інструктаж із техніки безпеки з підписом слухачів у журналі з техніки безпеки. Оголошується план занять і порядок (черговість) проведення заняття. Кількість тих, що навчаються, в одній групі на практичних заняттях не повинна перевищувати шести слухачів на одного інструктора. На заняттях повинні обов'язково бути присутніми водолаз, що страхує, лікар і два інструктори, що страхують. Практичні заняття (тренування) проводяться з метою прищеплення навичок у використанні індивідуальних засобів. На початку заняття відпрацьовуються прийоми одягання рятувальних засобів на суші, потім ті, хто навчається, відпрацьовують стрибки у воду в басейн, плавання в рятувальних жилетах і гідротермокостюмах, прийоми правильного використання рятувальних кругів, теплоізолюючих засобів, а також способи посадки в рятувальні засоби з води. Заняття проводяться під жорстким контролем інструктора. Після закінчення кожного практичного заняття, інструктор здійснює ретельний розбір заняття з виставленням оцінок кожному слухачу.

6.1.8. Колективні рятувальні засоби

Заняття проводяться на шлюпочному тренажері. Перед початком кожного заняття здійснюється інструктаж із техніки безпеки з підписом слухачів у журналі з техніки безпеки. Оголошується план занять і порядок (черговість) проведення заняття. Слухачам видаються індивідуальні захисні засоби (захисні каски, комбінезони, рукавички, захисне взуття). Кількість тих, що навчаються, в одній групі не повинна перевищувати шести слухачів. Для забезпечення безпеки під час відпрацьовування практичних навичок, до занять залучаються: водолаз, що страхує, два інструктора і лікар. На заняттях слухачі відпрацьовують практичні навички в такій послідовності: підготовка до спуску й спуск рятувальних шлюпок і плотів, розміщення в рятувальних шлюпках і плотях, підняття в рятувальні засоби людей з води, перекидання переверненого плоту, запускання двигуна рятувальної шлюпки, відхід шлюпки й плоту від борту судна, поставлення плавучого якоря, використання АРБ (аварійно-рятувальний буй). Заняття проводяться під жорстким контролем інструктора. Після закінчення кожного практичного заняття інструктор здійснює ретельний розбір заняття з виставленням оцінок кожному слухачу.

6.1.9. Допомога вертольота

Перед початком заняття здійснюється інструктаж із техніки безпеки з підписом слухачів у журналі з техніки безпеки. Оголошується план заняття й порядок (черговість) його проведення. Для забезпечення безпеки під час заняття до заняття залучаються: лікар, водолаз, що страхує, рятувальна шлюпка з двома рятувальниками на борту, оператор, який управляє вертолітною лебідкою. Заняття рекомендується проводити в такій послідовності: відпрацювання зв'язку з вертольотом, евакуація з борту судна, евакуація з води, евакуація з рятувального засобу, розміщення в кабіні вертольоту. Заняття проводяться під жорстким контролем інструктора. Після закінчення кожного практичного заняття інструктор здійснює ретельний розбір заняття з виставленням оцінок кожному слухачу.

6.1.10. Аналіз і остаточна оцінка

Проводиться тестування для оцінки підготовленості слухача з техніки особистого виживання й безпеки на морі.

6. 2. Основи боротьби з пожежею

Теоретична підготовка

6.2.1. Вступ

Необхідно довести до слухачів цілі й завдання даного розділу й порядок його проходження. Звернути особливу увагу на дотримання правил техніки безпеки під час проведення занять із даного розділу. Навести слухачам статистичні дані з судових пожеж за останні п'ять років, дати стислу класифікацію судових пожеж. Під час проведення заняття необхідно використовувати кіно- і фотоматеріали, плакати.

6.2.2. Теорія пожежі

Заняття проводяться у спеціалізованому класі. Під час проведення занять використовуються плакати, слайди й фотографії. Особливу увагу звернути на причини виникнення пожеж на судах.

6.2.3. Організація протипожежного захисту на судні

Заняття проводяться у спеціалізованому класі або на пожежному полігоні, де мають основні елементи конструктивного протипожежного захисту судна. Для наочності також необхідно використовувати кіно- і фотоматеріали, плакати, стенди й макети. Особливу увагу необхідно звернути на вивчення заходів із профілактики судових пожеж і на вивчення судових систем контролю виникнення пожеж (пожежну сигналізацію).

6.2.4. Стаціонарні системи пожежегасіння

Заняття проводяться у спеціалізованому класі або на пожежному полігоні, де мають елементи стаціонарних систем пожежегасіння. Для наочності необхідно використовувати відеофільми, плакати, стенди. Особливу увагу приділити вивченню правил повсякденного обслуговування й застосування стаціонарних систем пожежегасіння.

6.2.5. Переносні засоби пожежегасіння й протипожежне обладнання

Заняття проводяться у спеціалізованому класі або на пожежному полігоні, де мають, як переносні засоби гасіння пожеж, так і протипожежне обладнання. Особливу увагу приділити вивченню правил експлуатації вогнегасників, спорядження пожежника й повітряних апаратів захисту органів дихання.

6.2.6. Організація боротьби з пожежею на судні

Заняття проводяться у спеціалізованому класі. Для наочності необхідно використовувати кіно- і фотоматеріали, плакати, стенди, макети, елементи пожежної сигналізації. Особливу увагу звернути на порядок дій члена екіпажу, який першим виявив ознаки пожежі на судні.

6.2.7. Тактика боротьби з пожежею

Заняття проводяться у спеціалізованому класі або на пожежному полігоні. На заняттях ретельно вивчити порядок дій кожного члена екіпажу за пожежною (загальносудовою) тривоною, із розвідування району пожежі, локалізації пожежі та її гасіння. Особливу увагу звернути на організацію евакуації людей з району пожежі.

Практичні заняття

6.2.8. Боротьба з пожежею на судні

Заняття проводяться на пожежному полігоні. Склад групи для відпрацювання практичних завдань не повинен перевищувати шести слухачів. Перед початком кожного практичного заняття проводиться ретельний інструктаж із техніки безпеки з підписом кожного слухача в журналі з техніки безпеки. Слухачам видається спорядження пожежника й апарати АСП-2 (апарат стисненого повітря). Інструктор доводить до слухачів порядок проходження заняття й черговість відпрацювання завдань. Для забезпечення безпеки відпрацювання практичних завдань до занять залучаються: лікар і три інструктори. Особливу увагу звернути на правильне використання слухачами АСП-2, вогнегасників, стаціонарних засобів пожежегасіння. Заняття проводяться під жорстким контролем інструкторів, після закінчення кожного заняття здійснюється ретельний розбір заняття з виставленням оцінки кожному слухачу.

6.2.9. Аналіз і остаточна оцінка

Після закінчення вивчення розділу проводиться тестування для оцінки підготовки слухача.

6.3. Надання першої елементарної медичної допомоги

Теоретична підготовка

6.3.1. Загальні положення

Необхідно довести до слухачів цілі й завдання вивчення даного розділу й порядок його проходження. Заняття необхідно проводити у спеціалізованому медичному класі (кабінеті). Кабінет повинен бути оснащений усім необхідним для проведення занять із морської медицини. Для наочності можна використовувати під час проведення занять відеофільми, слайди й фотографії. Особливу увагу під час проведення занять звернути на анатомію й основні функції організму людини, а також оцінку стану потерпілого.

6.3.2. Невідкладна елементарна медична допомога

Заняття проводяться у спеціалізованому медичному навчальному класі (кабінеті). На даних заняттях детально вивчаються способи надання першої елементарної медичної допомоги. Особливу увагу необхідно звернути на початкові реанімаційні дії.

Практичні заняття

6.3.3. Надання першої допомоги потерпілому

Заняття проводяться у спеціалізованому медичному навчальному класі. У складі групи для відпрацювання практичних навичок повинно бути не більше шести слухачів. Перед початком практичних занять інструктор проводить інструктаж із техніки безпеки з підписом кожного слухача в журналі з техніки безпеки. Потім інструктор оголошує порядок проведення заняття й черговість відпрацювання завдань. Завдання відпрацьовуються на медичних муляжах під жорстким контролем інструктора. Після закінчення кожного заняття інструктор проводить ретельний розбір заняття з виставленням оцінки кожному слухачу за його практичні дії.

6.3.4. Аналіз і остаточна оцінка

Після закінчення вивчення розділу проводиться тестування для оцінки підготовки слухача.

6.4. Особиста безпека та соціальна відповідальність

Теоретична підготовка

6.4.1. Дотримання порядку дій під час аварій

Можливі види аварійних ситуацій, такі як зіткнення, пожежа, затоплення судна. Знання суднових планів дій у надзвичайних ситуаціях для вжиття заходів у випадку аварійної ситуації.

Сигнали, що подаються у випадку аварійних ситуацій та спеціальні обов'язки, закріплені за членами екіпажу у судовому розкладі по тривогах, місця збору; правильне використання засобів індивідуального захисту.

Дії, що виконуються у разі виявлення обставин, які можуть привести до аварійної ситуації, зокрема пожежі, зіткнення, проникнення води на судно та його затоплення.

Дії, що виконуються відповідно до сигналів тривоги. Значення підготовки та навчань.

Знання шляхів евакуації, систем внутрішнього судового зв'язку та систем аварійно-попереджувальної сигналізації.

Заняття проводяться в навчальних аудиторіях. Під час проведення занять необхідно активно використовувати технічні засоби навчання (ТЗН). Особливу увагу приділити вивченню порядку дій екіпажу за судовими сигналами тривоги.

6.4.2. Вжиття заходів застереження для запобігання забрудненню морського середовища

Початкове знання з впливу судноплавства на морське середовище та наслідки його експлуатаційного або аварійного забруднення. Основні процедури захисту навколишнього середовища. Початкове знання складності та різноманітності морського середовища.

Заняття проводяться в навчальних аудиторіях. Під час проведення занять необхідно використовувати кольорові відеофільми, кольорові фотографії, плакати й слайди. Особливу увагу приділити вивченню вимог національних і міжнародних керівних правових документів з охорони оточуючого середовища.

6.4.3. Сприяння встановленню ефективного зв'язку на судні.

Розуміння принципів ефективного спілкування між окремими особами і командами на судні та перешкод для такого спілкування. Уміння установлювати та підтримувати ефективний зв'язок.

Заняття проводяться в навчальних аудиторіях, проводити заняття слід у формі бесіди. Особливу увагу приділити необхідності налагоджування нормальних, доброзичливих відносин між людьми на судні й вивченню англійської мови.

6.4.4. Сприяння встановленню добрих взаємовідносин між людьми на борту судна.

Важливість підтримання добрих людських та робочих відносин на судні. Основні принципи та практика сумісної роботи у тому числі вирішення конфліктних ситуацій. Суспільні обов'язки; умови прийому на роботу; індивідуальні права та обов'язки; небезпека зловживання наркотиками та алкоголем.

Заняття проводяться в навчальних аудиторіях, проводити заняття слід у формі бесіди. Особливу увагу приділити необхідності налагоджування нормальних, доброзичливих відносин між людьми на судні й вивченню англійської мови.

6.4.5. Розуміння та вживання необхідних заходів для управління втомою.

Важливість отримання необхідного відпочинку. Вплив сну, робочого графіку та добового ритму на втому. Вплив фізичних факторів, що викликають стрес у моряків. Вплив на моряків екологічних факторів, що викликають стрес на судні та поза судном. Вплив змін графіку роботи на втому моряків.

Заняття проводяться в аудиторіях. Для наочності під час проведення занять необхідно використовувати відео- і кінофільми, плакати, слайди, фотографії. Бажано, щоб заняття проводили юрист і лікар.

6.4.6. Аналіз і остаточна оцінка

Після закінчення вивчення розділу проводиться тестування для оцінки підготовки слухача.

Підсумковий контроль знань і практичних навичок із пройденого курсу навчання здійснюється експертною групою.

7. ВИМОГИ ДО ІНСТРУКТОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ ТА ЇХ РОБОЧОГО МІСЦЯ

7.1. Вимоги до інструкторсько-викладацького складу:

Інструктори, що здійснюють підготовку до рятування на воді, повинні мати:

- диплом про закінчення морського навчального закладу;
- диплом особи командного складу морських суден або кваліфікований документ боцмана;
- наявність свідоцтва про спеціальну підготовку фахівця з рятувальних засобів відповідно до вимог Правила VI/2 Конвенції ПДНВ (пункт 1 - для підготовки з техніки особистого виживання та підготовки за напрямом «Фахівець з рятувальних шлюпок і плотів та чергових шлюпок, що не є швидкісними черговими шлюпками» виданого схваленим НТЗ;
- практичний досвід роботи в НТЗ з підготовки фахівців з рятувальних засобів не менше одного року або проходження стажування в НТЗ (проведення не менше двох повних курсів підготовки фахівців з рятувальних засобів) та наявність позитивного відгуку керівника НТЗ за результатами стажування;
- документ щодо стану здоров'я інструктора;
- документальне підтвердження підготовки з техніки інструктажу та методів і практики підготовки згідно з вимогами розділів А-I/6 та В-I/6 Кодексу ПДНВ.

7.2. Вимоги до робочого місця інструктора:

При проходженні теоретичної частини робоче місце інструктора повинно забезпечувати:

- ефективний зв'язок з усіма робочими місцями слухачів;
- запровадження загального робочого завдання для всієї групи або індивідуально для окремих слухачів;
- здійснення контролю, спостереження та реєстрації завдання, його ефективного опрацювання та обговорення зі слухачами;
- спостереження за діями слухачів на різних етапах виконання навчального завдання.

При проходженні практичної підготовки конкретного робочого місця інструктора не передбачається, але його знаходження повинне забезпечувати:

- постійний звуковий контакт зі слухачами і візуальний контроль за їх діями та обстановкою в районі навчань.
- можливість у разі необхідності призупинити або припинити тренування та забезпечити швидке виведення людей з води, рятувальних засобів та з місця тренування.

8. ВИМОГИ ДО РОБОЧОГО МІСЦЯ СЛУХАЧА

- Робоче місце слухача має відповідати вимогам до колективних рятувальних засобів, викладеним у відповідних розділах Міжнародного кодексу по рятувальних засобах видання 2010 року та Міжнародній конвенції з охорони людського життя на морі 1974 року, з поправками.
- Кожному зі слухачів має бути виділено окреме місце у класі та на місцях відпрацювання практичних навичок.
- Кожен слухач після відпрацювання практичних вправ повинен мати можливість висушити волосся та передягтися.
- Під час відпрацювання практичних навичок усі слухачі повинні виконувати вимоги техніки безпеки. Персонал НТЗ має вимагати від слухачів виконання правил техніки безпеки.

9. ВИДАЧА СВІДОЦТВА ПРО ПРОХОДЖЕННЯ КУРСУ

Після успішного закінчення курсу та підсумкової атестації слухачеві видається свідоцтво про успішне закінчення курсу підготовки «Ознайомлення, початкова підготовка та інструктаж з питань безпеки для всіх моряків».

Інформація про видачу свідоцтва повинна бути занесена в журнал реєстрації видачі свідоцтв, який пронумерований, прошнурований, скріплений підписом керівника ПП «ІМТЦ «Марін Про Сервіс» та завірений печаткою НТЗ.

10. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

10.1. Тренажерний комплекс «Боротьба за живучість та рятування на морі» який включає:

- басейн;
- рятувну шлюпку;
- рятувний пліт;
- шлюпбалку та пліт-балку;
- вежа для стрибків у воду;
- пожежний полігон.

10.2.Обладнання.

- термогідрокостюм;
- вогнегасники ВП-6, ВП-5, ОУ-5;
- знарядження ПРН-10;
- піротехнічні засоби ;
- АСП-2;
- рятувальні жилети та ін. інд. спас. засоби.

10.3. Демонстраційні плакати:

- пожежний трикутник
- знаки і символи, рекомендовані ІМО з протипожежної безпеки
- знаки і символи, рекомендовані ІМО на судні для рятування членів екіпажу під час аварійної події
- використання супутникових транспондерів
- індивідуальні та колективні засоби рятування
- обладнання рятувальної шлюпки
- обладнання рятувального плоту
- порядок подання сигналів лиха
- порядок взаємодії судна та берегових медичних центрів.

11. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Перелік публікацій:

з/п	Найменування	Кількість
	Міжнародна конвенція про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року, з Манільськими поправками (ПДНВ-78/95)	2
	Міжнародна конвенція з охорони людського життя на морі 1974 року, з поправками (СОЛАС-74)	2
	Міжнародна конвенція по запобіганню забрудненню з суден 1973/1978 рр., з поправками	1
	Міжнародна Конвенція з пошуку і рятуванню людей на морі 1979 р	
	Міжнародний Кодекс із рятувальних засобів (ЛСА)	
	Міжнародний кодекс по рятувальних засобах видання 2010 року (Life-Saving Appliance Code 2010)	Не менше одного посібника на 2 слухачів
	Модельний курс ІМО 1.19 «Фахівець з персональної техніки виживання» (Proficiency in Personal Survival Techniques)	2
	Модельний курс ІМО 1.23 «Фахівець з рятувальних шлюпок, рятувальних плотів та чергових шлюпок, що не є швидкісними черговими шлюпками» (Proficiency in Survival Craft and Rescue Boats other than Fast Rescue Boats)	2
	Модельний курс ІМО 1.24 «Фахівець зі швидкісних чергових шлюпок» (Proficiency in Fast Rescue Boats) (у разі підготовки за цим напрямом)	2
	Модельний курс ІМО 3.12 «Оцінка компетентності, екзамени та дипломування моряків» (Assessment, examination and certification of seafarers)	2
	Резолюція ІМО А.657 (17) «Інструкція з дій на рятувальному засобі» (Instructions for action in survival craft)	Не менше одного посібника на 2 слухачів
	Циркулярний лист ІМО від 26 травня 2006 року MSC.1/Circ.1206 «Заходи для запобігання нещасним випадкам з рятувальними шлюпками» (Measures to prevent accidents with lifeboats)	1

Навчальні посібники (НП) :

№	Показники	Кількість
НП 1	Навчальний план за курсом «Техніка особистого виживання, боротьби з пожежею, першої допомоги, особистої безпеки та соціальної відповідальності	2
НП 2	Глотов Ю.Г. та ін. Довідник для інструктора за курсом «Безпека життєдіяльності людини на морських судах»	2
НП 3	Аудіо – кіно- відеопосібники. Комп'ютер, комп'ютерний проектор, вибір кінофільмів і відеофільмів:	
3.1	Fire fighting at sea. Part 1 – 5 (1 час 30 мин)	
3.2	Onboard Emergency Drills Part 1 – 4 (35 мин)	
3.3	Personal Survival Part 1 – 2 (56 мин)	
3.4	Personal safety (22 мин)	
3.5	Дихальні апарати, БЖС (58 мин)	
3.6	Навчання виживаємості на морі (1 час 48мин) та ін.	
3.7	Надання елементарної першої допомоги (2часа 25мин) та ін.	
НП 4	Пожежний полігон (УТС – 313)	
НП 5	Шлюпочний тренажер (УТС – 313)	

НП 6	Вертолітна лебідка	
НП 7	Комплекти спорядження рятувальної шлюпки й рятувального плоту	
НП 8	Медичний реанімаційний тренажер	
НП 9	Басейн або водна станція (полігон)	
Л 1	Конопелько Г.І. та ін. «Охорона життя на морі», М., Транспорт, 1990	2
Л 2	Глотов Ю.Г. «Безпека життєдіяльності людини на морських суднах», М., Транспорт, 1998	2
Л 3	Харитошин А.П. «Виживання та безпека на морі в питаннях та відповідях», ЦПАП, Одеса, 1996	10
Л 5	Жуков Є.І. «Суднові рятувальні засоби», М., Транспорт, 1994	2
Л 6	Замоткін А.П. «Морська практика для матроса», М., Транспорт, 1993	50
Л 7	«Інструкція по залишенню судна», КПД 31.6.002-95	2
Л 8	Носенко В.М та ін. «Судновий матрос» Миколаїв, 2013	50
Л 9	Альмаров Г. «Crowd management» Одеса, 2011	2